

6 วัดชนะสงครามราชวรมหาวิหาร

วัดชนะสงครามราชวรมหาวิหารเป็นวัดที่ระลึกในการชนะสงครามของวังหน้า สมเด็จพระบรมราชเจ้ามหาสุรสิงหนาท ในการต่อสู้กับพม่าเมื่อครั้งสงครามเก้าทัพ ซึ่งวัดนี้ในสมัยกรุงศรีอยุธยาจะมีคนรู้จักในนาม “วัดกลางนา” พอมาถึงสมัยรัชกาลที่ 1 ทรงแต่งตั้งให้พระราชอาคันตุกะฝ่ายรามัญเป็นผู้ดูแลผู้คนทั่วไปเรียกว่า “วัดตองปุ” และได้พระราชทานในรัชกาลที่ 1 ว่า “วัดชนะสงครามราชวรมหาวิหาร” เหตุจากให้เป็นวัดกระสงฆ์ฝ่ายรามัญ เช่นเดียวกับวัดตองปุที่กรุงศรีอยุธยา เพื่อยกย่องเชิดชูทหารชาวรามัญในกองทัพสมเด็จพระบรมราชเจ้ามหาสุรสิงหนาท ในการต่อสู้กับพม่าเมื่อครั้งสงครามเก้าทัพ¹⁹ ภายในมีจิตรกรรมฝาผนังในพระอุโบสถเป็นภาพพุทธประวัติ จำนวน 35 ภาพ ภาพจิตรกรรมฝาผนังพระอุโบสถทั้งหมดนี้ พระเดชพระคุณท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระมหาธีรราชจารย์ (นิยม ฐานิสสรมหาเถร ป.9) อธิบดีสงฆ์วัดชนะสงคราม ให้ช่างเขียนภาพพระพุทธรูปประวัติจำนวน 35 ภาพลงบนฝาผนังพระอุโบสถ ภาพพระเวสสันดรชาดกจำนวน 14 ภาพลงบนหน้าต่าง เพื่อให้ประชาชนที่เข้าเยี่ยมชมและกราบนมัสการหลวงพ่อบุญภายในพระอุโบสถได้ศึกษาพุทธประวัติและชาดกเรื่องพระเวสสันดร ทั้งนี้เพื่อรำลึกถึงพระมหากรุณาคุณ พระปัญญาคุณ และพระวิสุทธิคุณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จะได้เป็นเหตุให้เจริญพุทธานุสติอีกทางหนึ่งด้วย (บางส่วนจากคำปรารภ)²⁰

ภาพที่ 117 ลายเฟื้องอุบะตกแต่งสถาปัตยกรรมภายในวัดชนะสงครามราชวรมหาวิหาร
(ที่มา : ถ่ายเมื่อ 14 กรกฎาคม 2555)

¹⁹ สุพรรณิ. 2554. ตามรอยประวัติศาสตร์เกาะรัตนโกสินทร์. หน้า 172.

²⁰ จากเว็บ watchanasongkram.com ของวัดชนะสงครามราชวรมหาวิหาร

1	2
3	

ด้านรูปแบบงานศิลปะประดิษฐ์ เป็นรูปแบบงานเฟื่องอุบะที่ใช้ตกแต่งสถาปัตยกรรมภายในวัดชนะสงครามราชวรมหาวิหาร ภาพที่ 1 และ 2 คล้ายเฟื่องร้อยผสมเฟื่องเย็บแบบ²¹ และภาพที่ 3 เป็นเฟื่องเย็บแบบ มีลักษณะเป็นสายโยงเชื่อมระหว่างมุมหรือระหว่างพวงอุบะ

ด้านรูปแบบงานศิลปะไทย จากภาพที่ 1 และ 2 เป็นงานลงรักปิดทองเป็นลายเฟื่องอุบะ และในภาพที่ 3 เป็นลายเดียวกันแต่เป็นลักษณะของการพิมพ์ลายเป็นรูปเฟื่องอุบะ

ด้านการจัดวาง เป็นการตกแต่งสถาปัตยกรรมภายในวัดชนะสงครามราชวรมหาวิหารด้วยลายเฟื่องอุบะ จากภาพที่ 1 และ 2 เป็นการตกแต่งบริเวณศาลาหน้าพระอุโบสถ และในภาพที่ 3 เป็นการตกแต่งภายในด้านหลังพระประธานในพระอุโบสถ

ภาพที่ 118 บายศรีตัน 9 ชั้น จิตรกรรมฝาผนังพุทธประวัติตอนที่ 1 อภิเษกสมรสพระเจ้าสุทโธทนะและพระนางสิริมหามายาในพระอุโบสถ
(ที่มา : ถ่ายเมื่อ 14 กรกฎาคม 2555)

²¹ เฟื่องร้อย หมายถึง เฟื่องที่ร้อยเรียงดอกไปทีละดอก และเฟื่องเย็บแบบ หมายถึง เฟื่องที่ใช้กลีบดอกไม้ใบไม้ เย็บบนใบตองเป็นรูปแบบต่าง ๆ

ด้านรูปแบบงานศิลปะประดิษฐ์ จุดเด่นในภาพคือ บายศรีต้น 9 ชั้น ในจิตรกรรมฝาผนังที่ตกแต่งในพระอุโบสถวัดชนะสงครามราชวรมหาวิหาร บทบาทของบายศรี 9 ชั้นนั้นเป็นสัญลักษณ์ในศาสนาพราหมณ์แล้ว ยังหมายถึงการแสดงถึงพระราชพิธีที่เป็นมงคลต่าง ๆ เช่น พิธีสมโภช หรือราชพิธีที่สำคัญต่าง ๆ ซึ่งในภาพพุทธประวัติตอนอภิเษกสมรสเจ้าสุทโธนะและพระนางสิริมหามายา โดยมีพราหมณ์เป็นผู้รดน้ำสังข์

ด้านรูปแบบงานศิลปะไทย เป็นงานจิตรกรรมฝาผนัง ภาพบายศรีต้น 9 ชั้น ในพุทธประวัติตอนที่ 1 ตอนอภิเษกสมรสพระเจ้าสุทโธนะพระนางสิริมหามายา ที่ตกแต่งภายในพระอุโบสถบริเวณช่องหน้าต่างของวัดชนะสงครามราชวรมหาวิหาร

ด้านการจัดวาง เป็นการวาดตกแต่งงานจิตรกรรมฝาผนังด้วยบายศรีต้น 9 ชั้น ในภาพพุทธประวัติตอนอภิเษกสมรสเจ้าสุทโธนะและพระนางสิริมหามายา

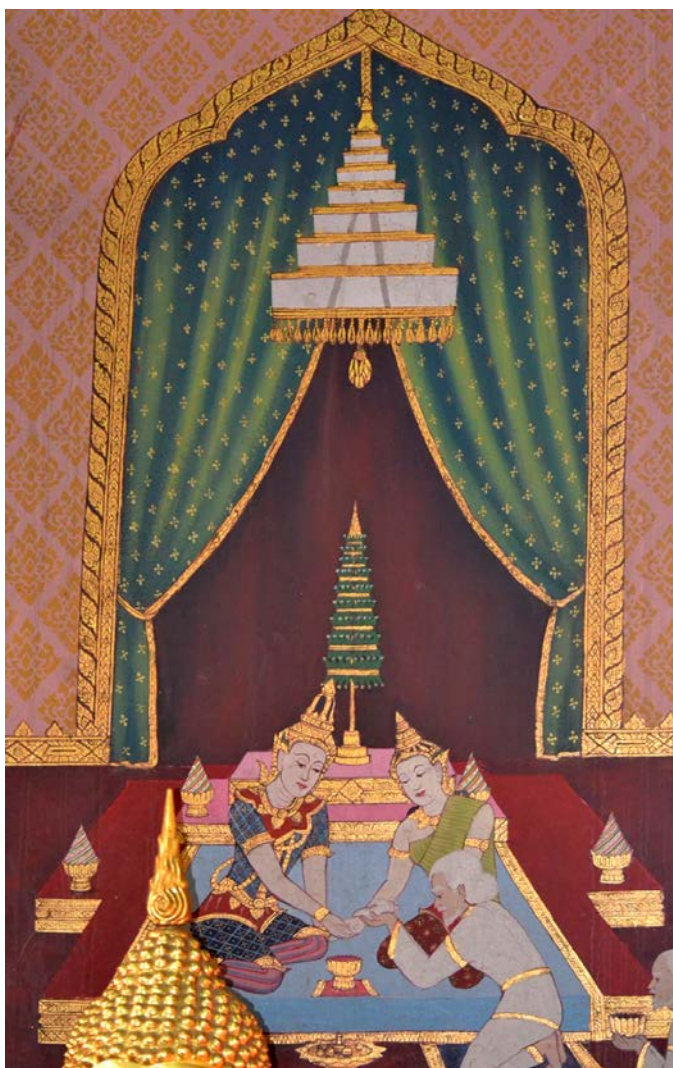

ภาพที่ 119 อุบะชาเดียวหรือตุงตั้ง และเครื่องแขวนประเภทกลิ้งกว่าตกแต่งฉัตร
(ที่มา : ถ่ายเมื่อ 14 กรกฎาคม 2555)

ด้านรูปแบบงานศิลปะประดิษฐ์ เป็นการตกแต่งฉัตรในพุทธประวัติตอนอภิเษกสมรสเจ้าสุทโธนะและพระนางสิริมหามายาเป็นภาพอุบะชาเดียวหรือตุ้งตึง และเครื่องแขวนประเภทกลิ้งคว่ำตักแต่งฉัตร ซึ่งอุบะชาเดียวหรือตุ้งตึงเป็นส่วนประกอบของงานดอกไม้สดในการตกแต่ง และเครื่องแขวนคล้ายกับกลิ้งคว่ำ ที่มีลักษณะเป็นโครงสร้างเป็น 6 แฉก ถักด้วยดอกรัก ส่วนบนและล่างร้อยดอกรักเป็นสายผูกรวบด้วยกัน ประดับด้วยเฟืองมาลัยแบนลูกโซ่ ตามมุมห้อยอุบะด้วยสร้อยสน และติดทัดหู ส่วนชายมีการห้อยอุบะไทยทรงเครื่อง

ด้านรูปแบบงานศิลปะไทย เป็นงานจิตรกรรมฝาผนัง ภาพอุบะชาเดียวหรือตุ้งตึง และเครื่องแขวนประเภทกลิ้งคว่ำตักแต่งฉัตรในพุทธประวัติตอนที่ 1 ตอนอภิเษกสมรสพระเจ้าสุทโธนะพระนางสิริมหามายา ที่ตกแต่งภายในพระอุโบสถบริเวณช่องหน้าต่างของวัดชนะสงครามราชวรมหาวิหาร

ด้านการจัดวาง เป็นการวาดตกแต่งงานจิตรกรรมฝาผนังด้วยอุบะชาเดียวหรือตุ้งตึง และเครื่องแขวนประเภทกลิ้งคว่ำตักแต่งฉัตรในภาพพุทธประวัติตอนอภิเษกสมรสเจ้าสุทโธนะ และพระนางสิริมหามายา

ภาพที่ 120 บายศรีตัน 9 ชั้น อุบะชาเดียว และอุบะแขกตกแต่งฉัตร
จิตรกรรมฝาผนังในพระอุโบสถ
(ที่มา : ถ่ายเมื่อ 14 กรกฎาคม 2555)

ด้านรูปแบบงานศิลปะประดิษฐ์ เป็นงานดอกไม้สดและงานใบทอง ได้แก่ บายศรีตัน 9 ชั้น บายศรีเป็นสัญลักษณ์ของเทพเจ้าสุเมรุในความเชื่อของศาสนาพราหมณ์แล้ว บายศรียังเป็นสัญลักษณ์ของงานมงคล จำนวนชั้นของบายศรีบ่งบอกถึงพระราชพิธีที่เป็นมงคลต่าง ๆ ซึ่งจากภาพเป็นบายศรีในการอภิเษกสมรสพระเจ้าสุทโธณะและพระนางสิริมหามายา นอกจากนี้ยังพบการตกแต่งด้วย อุบะชาเดียวโดยรอบฉัตร 7 ชั้น และมีอุบะแขกซึ่งมีลักษณะของปลายดอกที่เท่ากันในการตกแต่งฉัตรอีกด้วย

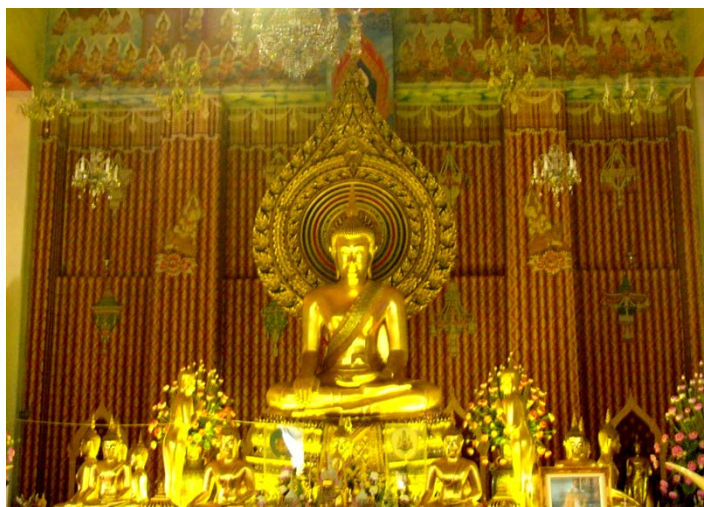
ด้านรูปแบบงานศิลปะไทย ภาพจิตรกรรมฝาผนังเป็นภาพบายศรีตัน 9 ชั้น อุบะชาเดียว และอุบะแขกตกแต่งฉัตรในภาพพุทธประวัติตอนอภิเษกสมรสพระเจ้าสุทโธณะ และพระนางสิริมหามายา โดยมีพราหมณ์ทั้ง 8 คน ได้เข้าเฝ้าพระนางสิริมหามายาเพื่ออภิเษกสมรสกับเจ้าชายสุทโธณะ

ด้านการจัดวาง เป็นการวาดตกแต่งงานจิตรกรรมฝาผนังด้วยบายศรีตัน 9 ชั้น อุบะชาเดียว และอุบะแขกตกแต่งฉัตร ในภาพพุทธประวัติตอนอภิเษกสมรสพระเจ้าสุทโธณะและพระนางสิริมหามายา ตกแต่งภายในพระอุโบสถบริเวณช่องหน้าต่างของวัดชนะสงครามราชวรมหาวิหาร

ภาพที่ 121 ภาพพิมพ์ลายเครื่องแขวนตกแต่งในพระอุโบสถวัดชนะสงครามราชวรมหาวิหาร
(ที่มา : ถ่ายเมื่อ 14 กรกฎาคม 2555)

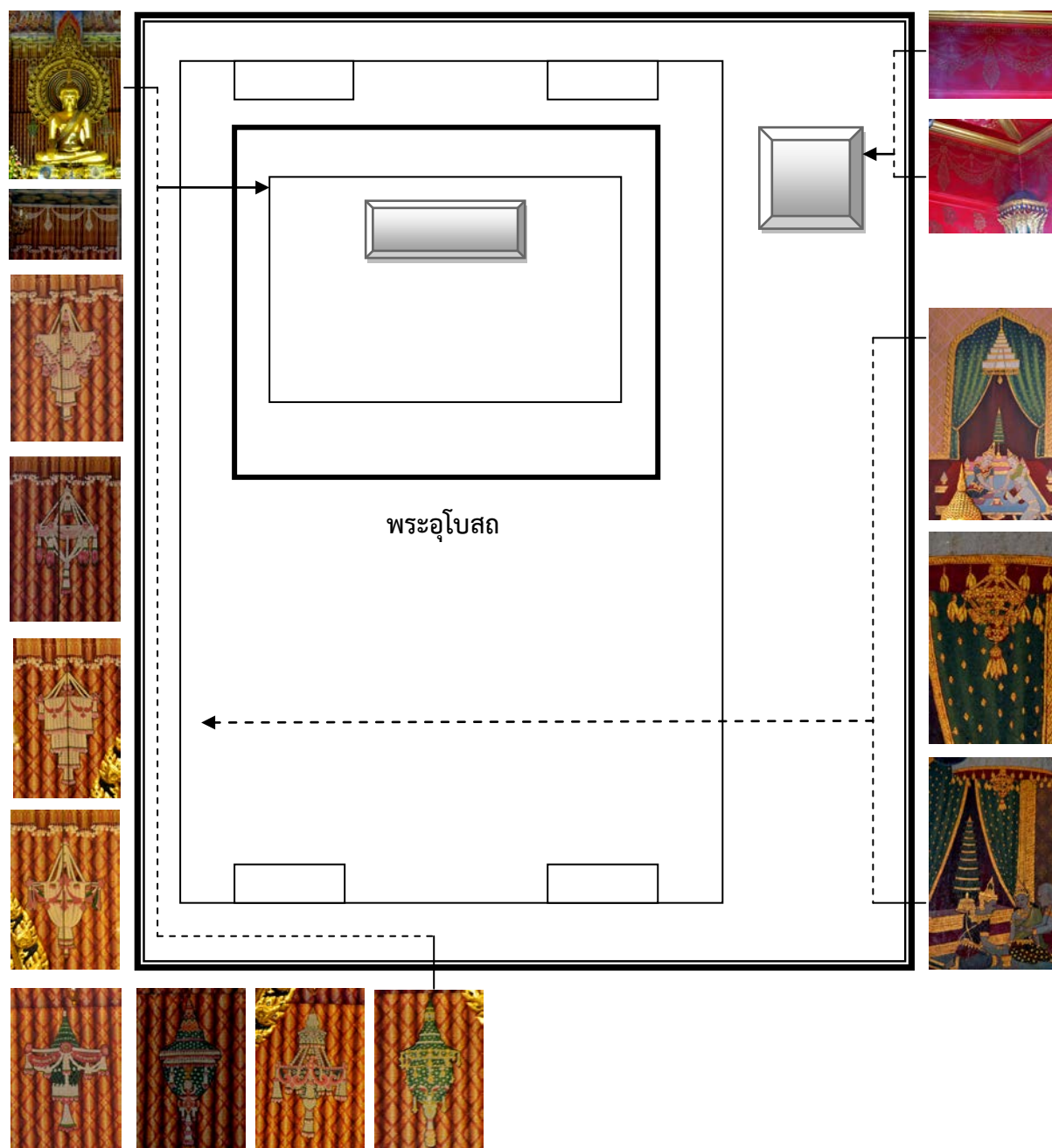
1 พวงกลาง	2 กลั่นคว่ำ	3 กระเช้าสีดา
4 พวงแก้ว	5 ระย้าน้อย	6 โคมหวด
7 โคมกระเช้า ดุสิต	8 โคมกระเช้า หน้านาง	9 พระประธาน

ด้านรูปแบบงานศิลปะประดิษฐ์ เป็นภาพเครื่องแขวนจำนวน 8 ภาพ (ชื่อเรียกเครื่องแขวนตามตาราง) ซึ่งเป็นภาพเครื่องแขวนในหนังสือเรื่อง “เครื่องแขวนไทยดอกไม้สด” ของมณีรัตน์ จันทนะพะลิน ที่รวบรวมและตีพิมพ์ในปี พ.ศ.2527

ด้านรูปแบบงานศิลปะไทย เป็นภาพพิมพ์ลายเครื่องแขวนจำนวน 8 ภาพ ซึ่งเป็นการตกแต่งบริเวณด้านหลังพระประธานในพระอุโบสถวัดชนะสงครามราชวรมหาวิหาร

ด้านการจัดวาง เป็นการตกแต่งพื้นที่บริเวณด้านหลังของพระประธานในพระอุโบสถวัดชนะสงครามราชวรมหาวิหารด้วยรูปงานดอกไม้เครื่องแขวนจำนวน 8 ภาพ เป็นการจัดวางด้านบน 4 ภาพ ได้แก่ พวงแก้ว พวงกลาง กระเช้าสีดา และกลั่นคว่ำ ด้านล่าง 4 ภาพ ได้แก่ โคมกระเช้าดุสิต โคมกระเช้าหน้านาง โคมหวด และระย้าน้อย

ภาพที่ 122 แผนผังและตำแหน่งการจัดวางงานศิลปะประดิษฐ์ในงานศิลปะไทย
ภายในวัดชนะสงครามราชวรมหาวิหาร